

Brev fra London:

NYE AMERIKANSKE FILM

Af Vibeke Brodersen

Romanfilmatiseringerne flourer. Og størst for-
kærlighed synes der at herske for de romaner,
der rummer det største persongalleri og —
eller — giver anledning til et så imponerende
sceneri som muligt. „Krig og Fred“ og „Moby
Dick“ kort før jul, i øjeblikket „Giant“ og
om kort tid „Jorden rundt i 80 dage“.

I George Stevens' „Giant“ begås den sam-
me fejl, som skæmmede King Vidor's „War
and Peace.“ For at få så meget som muligt af
den ydre handling med, strejfs personer og
episoder, som i bogen havde deres værdi i
helheden, men som ingen værdi får i filmen.
På bekostning heraf bliver også skildringen af
hovedpersonerne og deres indre liv overfladisk
— og interessen kan ikke holdes fangen i de
godt tre timer, både „War and Peace“ og
„Giant“ varer.

Edna Ferbers bredt fortalte slægtsroman
handler først og fremmest om Texas, landet,
hvor alt er større, rigere og bedre end noget
andet sted — deraf titlen. Den rige og
mægtige kvægopdrætter Benedict (Rock Hud-
son) gifter sig med en pige fra et overklasse-
milieu østpå. Deres ankomst fra de svale,
frodige omgivelser til de brændende, bladløse
sletter, hvor Benedicts hus ligger som en
pyramide i ørkenen, giver straks et overvæl-
dende indtryk af tilværelsen der. I bogen er
hustruen Leslie's utrættelige kamp for at for-
bedre blandt andet de fattiges forhold et af
hovedtemaerne, men denne side af hendes æg-
teskab med Benedict berøres kun ved et en-
kelt besøg hos et sygt barn og en opfordring
til manden om at sørge for lægehjælp. Nogen
nærmere fordybelse i forholdene i Texas kom-
mer det heller ikke til. Filmen holder sig til
Benedict-familiens børnefødsler, små ægteska-
belige skærmysdler og senere til de opvoksende
børn og problemerne mellem dem og for-
ældrene.

Mere fængslende er den sekundære handling
om Jett Rink, en kejtet, ambitiøs dreng uden
lærdom, der er ansat hos Benedict, i begyn-
delsen rumsterer omkring i en gammel Rolls

Eli Wallach (øverst til venstre), Karl Malden og
Carroll Baker i „Baby Doll“.

Royce og er hemmeligt forelsket i Leslie. Man
følger hans begyndende karriere, da han ved
hjælp af en lille arv får sit eget stykke jord,
og hans forvandling til mangemillionær, da han
finder olie i sin jord. Det er James Deans
tredie og sidste rolle, og en opgave, der stiller
helt urimelige krav til en så ung skuespiller.
Han skal undergå forandringen fra halvvoksen
lømmel til midaldrende self-made oliemagnat
og må spille fallit. I filmens første del får
man imidlertid atter en demonstration af hans
specielle og utvivlsomme talent. Først og frem-
mest i en af filmens mest indtagende scener,

hvor han byder Leslie på the i sit lille selvbyggede hus og i et kort øjeblik formår at give et fuldstændigt indtryk af drengens karakter, komplekser, drømme og følelser. Men som grånende, desillusioneret drukkenbolt, der har alverden for sine fødder, når Dean kun til afmægtig amatørkomedie.

George Stevens' iscenesættelse har meget smukke enkeltheder, men det kniber med personetegningen. Rock Hudson har ikke mange strenge at spille på og har svært ved at overbevise som bedstefader. Og *Elizabeth Taylor* har trods ynde og varme ikke den tilstrækkelige autoritet som kvinden, der formår at gøre den hårde Benedict til et menneske, der blandt andet lærer at forstå, at hans søn ønsker at leve et andet liv end hans eget, i hvilket kvæg og penge var alt.

Den mest omtalte film i London er i øjeblikket *Tennessee Williams'* og *Elia Kazans* „Baby Doll“, den film, der blev bandlyst af den amerikanske kardinal *Spellman*. De, der strømmer til på grund af dette og de tillokkende annoncer, bliver sikkert skuffede. For skønt filmens emne er sex — forholdet eller rettere det manglende forhold mellem en barnekone og hendes midaldrende mand — er der ikke spekulering i seksuelle udfoldelser. Der kunne nævnes adskillige langt „stærkere“ film fra det londonske biografrepertoire i øjeblikket. Hvad der snarere er spekulering i, er en raffineret effektfuld teknik, der formår at fange tilskueren ind i et spind, så man rives med og betages, delvis mod sin vilje. Noget der karakteriserer flere af Kazans film, man blænder af det virtuose ydre apparat, af den slående indlevelse i en atmosfære, men står ofte tilbage med en fornemmelse af at være blevet kunstnerisk snydt.

„Baby Doll“ er det fjerde skuespil af Tennessee Williams, der er blevet filmatiseret. De andre er „Glasmenageriet“ (*Irving Rapper*), „Omstigning til Paradis“ (Kazan), og „The Rose Tattoo“ (*Daniel Mann*). Stedet er sydstaternes, milieuet det forfaldne og forrådnende borgerskab. Og Kazan har tilfulde udnyttet stedets fugtige, beklemt atmosfære i sin behandling af dette trekantsdrama om menneskers forlis. Baby Doll er en infantil og drømmerisk pige, der lever ganske ude af kontakt med verden omkring sig. Hun er ved sin fars død blevet gift med en langt ældre mand, en mislykket bomuldsfabrikant, men væmmes ved tanken om at leve sammen med ham. Så hun fortsætter sin tilværelse i sit barneværelse, som er blevet flyttet ind i bomulds møllerens store uhyggelige hus, der med hans dalende indtægter efterhånden bliver ribbet for indbo.

Når hun fylder 20, har hun lovet at opfylde sine ægteskabelige forpligtelser. Et par dage før den af manden så længe ventede dag sætter han ild på en konkurrents bomulds mølle. Den sicilianske ejer af møllen — en outsider i dette milieu — får mistanke til Archie Lee og opsøger Baby Doll. Hans formål er at få en skriftlig tilståelse fra hende om, at manden er skyldig i brandstiftelsen. Og det lykkes for ham gennem en snedig og fantasifuld forførelsesleg. Med det resultat, at den både seksuelt og åndeligt slumrende pige vågner op til tænkende og følende kvinde og Archie Lee i sit forlis som mand går amok, indtil politiet henter ham.

Kazans nye fund fra „The Actors' Studio“, *Carroll Baker* — prototypen på den amerikanske teenager — præsterer et forbøffende virtuost spil som det stupide dukkebarn. Fni-sende, barnligt trodsig, klunnet flirtende dasker hun omkring i de tomme værelser iført underkjole, som det passer sig for en Tennessee Williams-heltinde. Carroll Baker kan iøvrigt også ses som Benedicts datter i „Giant“, hvor hun under George Stevens' instruktion ikke gør sig bemærket. *Karl Malden*, der også medvirkede i „Omstigning til Paradis“ og „I Storbyens Havn“, overspiller som ægtefælden.

En af de mere forfriskende oplevelser blandt den sidste tids amerikanske film er *William Wylers* „Friendly Persuasion“. Filmen er bygget over en roman af *Jessamyn West* og er en komedie om en kvækerfamilie i nordstaterne under borgerkrigen. Med følsomhed og stilfærdigt lune fortælles om livet blandt kvækerne, om faderens og børnenes uimodstælige dragen mod de ting, der fordømmes af deres puritanske religion — militæret, musikinstrumenter, dans og forlystelser. Om moderens standhaftighed og om de problemer, der opstår, da fjenden nærmer sig, og deres liv og ejendom trues. Det er en folkekomedie fra et ægte amerikansk milieu i en stil, der tit minder om *Fords*, omend Wyler enkelte steder falder for de lidt for letkøbte effekter. Til gengæld er der et par uforglemmelige passager, der atter beviser Wylers finfølelse som personinstruktør: Datterens forelskelse, skildret med pigelig poesi af en bemærkelsesværdig ny skuespillerinde, *Phyllis Love* — og sønnens første møde med krigen; hans samvittighed byder ham at trode religionen og dræbe et medmenneske. Den unge *Anthony Perkins*, som åbenbart er ved at opnå en helt James Dean'sk popularitet i Amerika, gav gribende udtryk for drengens lidelser. *Gary Cooper* og *Dorothy McGuire* fyldte rollerne fortrinligt som den i troen svage far og den urokkelige mor.